

Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden

**Notat til Utdannings- og
forskningskomiteen**
Angående sak: Meld. St. 21 (2020-2021)
**Fullføringsreformen – med åpne dører
til verden og fremtiden.**

Innledning

Høy sysselsetting og god utnyttelse av arbeidskraften er avgjørende forutsetninger for et bærekraftig velferdssamfunn. Skal Norge fortsatt være et land med høy økonomisk verdiskaping og universelle velferdsgoder i verdensklasse, må vi mobilisere mer arbeidskraft. Det handler både om å gjøre tilgjengelig flest mulig hoder og hender, og om å la færrest mulig stå utenfor arbeidslivet.

Med fullført videregående opplæring vil den enkelte få mer varig tilknytning til arbeidslivet og bedre muligheter for karriereutvikling og økonomisk stabilitet. Samtidig vil arbeidslivet få tilgang til etterspurt kompetanse.

Utvidet rett til videregående opplæring

Å utvide retten til videregående opplæring og gi alle elever rett til opplæring inntil de har fullført og bestått med studie- eller yrkeskompetanse, er det viktigste tiltaket i stortingsmeldingen.

Ved å fjerne tidsbegrensningen, og heller knytte retten til videregående opplæring til oppnådd kompetanse, vil flere kunne få mulighet til å fullføre.

Karriereveiledning

At den enkelte tar gode valg om utdanning og arbeid vil kunne bidra til å redusere frafall, omvalg og forsinkelser i utdanningsløpet. Dette er viktig både for økonomisk verdiskaping og for at den enkelte skal komme seg raskt ut i arbeidslivet, og dermed få inntekt og økonomisk trygghet.

Som meldingen poengterer, vil tilgang til god karriereveiledning være viktig for å kunne ta informerte karrierevalg både knyttet til arbeidslivets behov for arbeidskraft og egne forutsetninger og interesseområder. Det er derfor svært positivt at det foreslås å videreføre og styrke tilbudet om karriereveiledning i VGO. Det er spesielt viktig at lærlingene får tilgang til karriereveiledning.

Vi vil også benytte anledningen til å poengtere at elever må ta et betydelig karrierevalg allerede på ungdomstrinnet. For å forebygge feil valg av utdanningsprogram ønsker Spekter derfor å løfte frem viktigheten av å utvikle god karrierekompetanse tidlig.

Spekter har lenge ment at det må etableres et helhetlig system for livslang karriereveiledning der ulike aktører bidrar til å informere og veilede unge og voksne gjennom utdanning og arbeidsliv. At Kompetanse Norge nå også får det faglige ansvaret for karriereveiledningen i grunnopplæringen, ser vi på som et viktig steg i riktig retning.

Tidlig innsats og tilrettelagt opplæringsløp

Lave skoleprestasjoner gjennom grunnskole og ungdomsskole er den viktigste årsaken til manglende fullføring i videregående opplæring. Det er derfor avgjørende at elever som opplever manglende mestring i ett eller flere fag får den hjelpen de trenger tidlig nok, og at det etableres nødvendige forutsetninger for å kunne gå videre til neste nivå.

Spekter er derfor positiv til forslaget om å foreslå en plikt for fylkeskommunene til å jobbe mer systematisk og forebyggende med elever som står i fare for å ikke bestå fag.

Fag- og yrkesopplæringen

Det er positivt at Regjeringen er tydelige på at de vil videreutvikle fag- og yrkesopplæringen sammen med partene. Ifølge SSB vil det være stort behov for fagarbeidere frem mot 2035. Flere av tiltakene i fullføringsreformen bidrar til at flere kan fullføre videregående opplæring, og bli fagarbeidere.

Fagfornyelsen og endringene i fag- og tilbudsstrukturen har som mål å bidra til at arbeidslivets behov for kompetanse dekkes bedre. Vi er imidlertid usikre på om fag- og timefordelingen gir rom for faglig fordypning slik som fagfornyelsen legger opp til. Spekter støtter derfor at det gjøres en gjennomgang av fag- og timefordelingen i fag- og yrkesopplæringen.

Rett til yrkesfaglig rekvalifisering

Spekter er positiv til Regjeringens foreslag om at fullføringsretten også skal gjelde muligheten til fagbrev – også for de som allerede har sluttkompetanse. Dette inkluderer både fagarbeidere som ønsker å ta et fagbrev nummer to, elever med fullført studiekompetanse som ønsker yrkeskompetanse, og voksne som vil rekvalifisere seg gjennom voksenopplæring. Sistnevnte er noe vi i Spekter har tatt til orde for i flere sammenhenger.

Rett til læreplass eller likeverdig tilbud

For at flere yrkesfagelever skal få mulighet til å fullføre opplæringen og for at arbeidslivet skal få de fagarbeiderne det er behov for, må det være tilstrekkelig tilgang til læreplasser. Spekter støtter derfor forslaget om å videreføre og styrke Samfunnskontrakten for flere læreplasser.

Det kan være mange grunner til at elever ikke får læreplass eller ikke fullfører læretiden; manglende modenhet, -kompetanse og/eller høyt fravær. Spekter støtter derfor forslaget om at forberedelse til læreplass bør bli en tydelig del av innholdet i opplæringen på Vg2, og vil oppfordre Regjeringen til å utvide forslaget til også å gjelde Vg1. Dette

kan gi elevene økt forståelse for hvordan de kan styrke egne muligheter for å få læreplass.

Elever som ikke får læreplass, må tilbys alternative opplæringsløp som leder til relevant sluttkompetanse. Spekter støtter med andre ord Regjeringens forslag om å utvikle, i samarbeid med partene, et nytt likeverdig opplæringstilbud til elever som ikke får læreplass.

Vi vil imidlertid understreke betydningen av at det stilles tilsvarende krav og forventninger til elever i et alternativt opplæringsløp som det stilles til lærlinger i lærebedrifter. Det er viktig at alle elever blir like godt rustet for arbeidslivet.

Videregående opplæring for voksne

Vi mener at forslagene i meldingen som omhandler voksnes rett til videregående opplæring, rett til rekvalifisering, modulstrukturert opplæring og endringer i Lånekassens regelverk, vil gi flere mulighet til å få den kompetansen de trenger for videre deltakelse i arbeidslivet. Dette vil bidra til at videregående opplæring blir mer tilgjengelig for voksnes behov, også i et livslangt læringsperspektiv.